

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2\(62\).29-32](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2(62).29-32)
УДК 35:330.341.1

Щукін І.С.

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті досліджено сутність інноваційної політики, проаналізовано визначення різними авторами та показано особливості інноваційної політики в умовах євроінтеграції. Інноваційна політика є визначальною для конкурентоспроможності країни в цілому та окремих галузей та сегментів. Тому актуальність дослідження інноваційної політик залишається на високому рівні та є предметом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів. Основою підвищення ефективності ведення підприємницької діяльності є новаторські ідеї в умовах євроінтеграції.

Ключові слова : інноваційна політика, євроінтеграція, конкурентоспроможність, новаторство.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За умов інтеграції України до Євросоюзу питання підвищення рівня інноваційної діяльності вітчизняних підприємств має важливе значення з точки зору проведення ринкових реформ що стосуються підвищення ефективності підприємницької діяльності. Неможливо покращити конкурентоспроможність українських підприємств без інтенсифікації інноваційної політики. Всі підприємства функціонують в умовах жорсткої конкурентної боротьби в умовах економічної глобалізації. Тому виникає підвищений інтерес до проблем інноваційного розвитку. На сьогоднішній день безперечно є очевидними переваги інноваційної складової у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства, регіону або держави. Радикальним і комплексним є вплив інноваційної політики на виробничий процес, оскільки інновації стають головним фактором економічного розвитку для більшості країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями інноваційної політики та впровадженнями цих процесів в економіку та на окремі підприємства займалася велика кількість вчених та економістів. Зокрема, Павлова Олена Миколаївна вивчала інновації газорозподільних підприємств [1], Куцай Н. С. особливості впливу інновацій на державну політику [2], Франко Л. опрацьовував питання використання штучного інтелекту для інноваційного розвитку [3]. Цікавими є публікації закордонних дослідників, таких, як ДЕЛОНЕ Арно та КАТУАР Поль, які у своїй спільній праці «Французька інноваційна політика» розкривають відмінності інновацій

у Франції, що можуть бути використані в українських моделях [4].

Хорхе Ніозі у своїй книзі пише, що «Орієнтуючись на конкретні сектори економіки з метою підвищення конкурентоспроможності та можливостей вітчизняних фірм, інтервенціоністська інноваційна політика може призвести до структурної трансформації приймаючих економік.» [5].

Формулювання цілей статті. Завданням, що поставив перед собою автор до написання статті є дослідження сутності інноваційної політики, порівняння з визначеннями інших дослідників за умов врахування Євроінтеграції.

Опис основного матеріалу дослідження. Найважливіший фактор економічного розвитку - науково-технічний прогрес, у закордонній та вітчизняній літературі пов'язаний з поняттям інноваційного процесу. Американський економіст Джеймс Брайт [6] вважає що, це «єдиний у своєму роді процес, об'єднуючий науку, техніку, економіку, підприємництво і управління. Він складається в одержанні нововведення і простирається від зародження ідеї до її комерційної реалізації, охоплюючи таким чином весь комплекс відносин: виробництва, обміну, споживання.»

Вчений В.С. Кушнірук дає наступне визначення «Інноваційна політика — нова сфера досліджень, яка необхідна для ефективного вирішення завдань інтенсифікації й прискореного розвитку інноваційної економіки, насамперед створення, освоєння й поширення різних типів нововведень. Тобто, інноваційна політика виникла як реакція на сучасні вимоги економіки та необхідність посилення сприйнятливості її елементів до змін.» [7, с.5].

Подрез-Ряполова І. В. досліджує питання законодавчого визначення поняття «інноваційна політика». Вона вважає, що «головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення,

© Щукін І.С., аспірант ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна, тел.: +380507633330, e-mail: shchukin.ivann@gmail.com

розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.» [8,с.120]

Тебенко В.М. подає своє визначення «інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку; нового або удосконаленого технологічного процесу, що застосовується в практичній діяльності чи у новому підході до соціальних послуг.» [9].

Узагальнюючі усі опрацьовані роботи ми можемо запропонувати авторське визначення економічної категорії «інноваційна політика» - є політикою введення у виробництво або прийняття, засвоєння та експлуатація інновацій з доданою вартістю в економічній та соціальній сферах; оновлення та розширення продуктів, послуг та ринків; розробка нових методів виробництва; і створення нових систем управління.

Вчені виділяють велику кількість форм управління інноваціями на різних рівнях, починаючи від підрозділів підприємств, корпорацій до сегментів держави, всі вони мають на меті в сучасних умовах здійснювати спеціальну економічну політику. Інноваційна політика як будь-яка інша політика, вона неоднакова в різних країнах, хоча має єдину мету - стимулювати інноваційну активності і розвиток науково-технічного потенціалу.

Широкий спектр інноваційних процесів реалізується приватними фірмами різного рівня і масштабу, тому інноваційні процеси виступають,

як засіб вдосконалення вирішення виробничих і комерційних задач компанії, яка прагне максимальних прибутків.

За таких обставин інновації від початку націлені на комерційний результат. Меркантильний зміст має ідея, що дає їй поштовх. Практична спрямованість інноваційної ідеї є економічним магнітом для капіталістичних компаній.

Євроінтеграційні процеси пов'язані з певним комплексом українських інноваційних перетворень в системі формування регіональної політики з метою економічної активізації продуктивних сил країни. Дослідження теоретико-методичної бази розвитку економіки України за умов євроінтеграції вважається важливою умовою ефективного розвитку потенціалу країни, специфіки її функціонування, ролі в міжнародній господарській системі. Ефективна політика регіонального розвитку в Україні тісно пов'язана з підвищенням конкурентоспроможності регіонів в умовах євроінтеграції.

«Використання знань і новітніх технологій забезпечує високий рівень конкурентоспроможності будь-якої країни у сучасній моделі міжнародного поділу праці, яка базується на новій постіндустріальній парадигмі глобального розвитку суспільства.» [10,с.87].

Україна у 2022 році посіла 54-те місце у Світовому рейтингу конкурентоспроможності (World Competitiveness Rankings). Цьогоріч рейтинг очолили країни Європи: на першому місці – Данія, на другому – Швейцарія, третє місце належить Сінгапуру, а четверте – Швеції.(таблиця1).

Таблиця 1.

Світовий рейтинг конкурентоспроможності IMD 2022

Країна	2018	2019	2020	2021	2022
Данія	6	8	2	3	1
Швейцарія	5	4	3	1	2
Сінгапур	3	1	1	5	3
Швеція	9	9	6	2	4
Німеччина	12	9	5	3	5
ОАЕ	3	7	4	9	6
Ірландія	11	6	12	22	7

Продовження таблиці 1

Угорщина	39	46	19	8	8
Катар	5	3	6	11	9
Канада	13	12	10	14	10

[складено за даними джерела 11]

Аналіз даних таблиці 1 дає змогу зробити наступний висновок, що у топі рейтингу конкурентоспроможності стоять країни Євросоюзу, тому для України використання методики, стандартів та досвіду європейських країн є основоположним при розробці та впровадженні сучасного ефективного механізму модернізації функціонування господарюючої системи.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Беручи до уваги активність процесів євроінтеграції України, переспрямування розвитку виробничої сфери, сфери послуг, базових ринків української продукції, напрямків і джерел закордонних і внутрішніх інвестицій, технічних вимог до рівня продукції, сьогодні для України актуально стає створення сучасної інноваційної політики країни, яка підпорядковуватиметься процесам інноваційного

розвитку ЄС в цілому. Українська інноваційна політика має бути науково-обґрунтованою, задовольняти інтереси українського суспільства, враховувати тенденції інноваційного розвитку і стан західних країн. Її завданням є забезпечення інтенсивного економічного розвитку, який заснований на сучасних і перспективних інноваціях на середньо та довгострокову перспективу. В якості ключової рушійної сили економічного зростання і розвитку сьогодні виступають інновації. Тому інноваційна діяльність визначається багатограним процесом трансформації новостворених ідей в економічні відносини. Якісні зміни в сучасній українській економіці свідчать про перегрупування чинників і джерел, що визначають економічний розвиток. У подальшому автор планує дослідження умов та вимог для створення ефективної інноваційної політики спрямованої на ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційна політика підвищення конкурентоспроможності регіональних газорозподільних підприємств : монографія / О. М. Павлова; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, ГО "Ін-т екон. та екол.-енергет. дослідж.". – Луцьк: Волиньполіграф, 2021. - 295 с.
2. Куцай Н. С. Державна політика як інструмент інноваційного розвитку // економічні науки. серія " регіональна економіка". – 2022. – №. 19 (75). – с. 163-173.
3. Франко Л. Оцінка потенційних можливостей інноваційного розвитку національної економіки на регіональному рівні з використанням засобів штучного інтелекту // економіка та суспільство. – 2023. – №. 47.
4. Делоне Арно, Катюар Поль, «La politique française d'innovation », *Annales des Mines - Réalités industrielles*, 2021/4 (листопад 2021), с. 50-53. URL: <https://www.cairn.info/revue-realites-industrielles-2021-4-page-50.htm>.
5. Хорхе Ніозі. Інноваційні системи, політика та управління.- Видавництво Кембриджського університету, 2018.- 510с.
6. Джеймс Р. Брайт Паперс. Архіви HBS. Бібліотека Бейкера, Гарвардська школа бізнесу. Режим доступу : <https://id.lib.harvard.edu/ead/bak01147/catalog>.
7. Інноваційна політика: опорний конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 073 «Менеджмент» денної форми навчання / В.С. Кушнірук. – Миколаїв : МНАУ, 2018. — 71 с.
8. Подрез-Ряполова І. В. Інноваційна політика держави: сучасні тенденції визначення / І. В. Подрез-Ряполова, О. О. Савчук // Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. 6: Інноваційний процес в умовах глобальних викликів : за матеріалами круглого столу, 5 жовтня 2021 року. – Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. – С. 119-126.

9. Тебенко В.М. Економіка та організація інноваційної діяльності: Електр. навч. посібн. – 2 вид., режим доступу - <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/vmt-ptbd>.
10. Святослав Жуков, Олеся Дюгованець. Інноваційна політика на шляху євроінтеграції: завдання і виклики для України.- Вісник ТНЕУ № 3, 2014.-с.86-99.
11. Офіційний сайт Міжнародного інституту розвитку менеджменту - <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings>

REFERENCES

1. Pavlova, O. M. (2021). Innovatsiina polityka pidvyshchennia konkurentospromozhnosti rehionalnykh hazorozpodilnykh pidpriemstv [Innovation policy to increase the competitiveness of regional gas distribution enterprises] Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, HO "In-t ekon. ta ekol.-enerhet. doslidzh." - Volyn. National. Univ. them. Lesia Ukrainka, NGO "Institute of Econ. and ecol.-energy. explore.". Lutsk: Volynpolihraf [in Ukrainian].
2. Kutsai, N. S. (2022). Derzhavna polityka yak instrument innovatsiinoho rozvytku [State policy as an instrument of innovative development]. Ekonomichni nauky. Seriiia "Rehionalna ekonomika" - Economic sciences. Series "Regional Economy", 19 (75), 163-173 [in Ukrainian].
3. Franko L. (2023). Otsinka potentsiinykh mozhlyvostei innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky na rehionalnomu rivni z vykorystanniam zasobiv shtuchnoho intelektu [assessment of potential opportunities for innovative development of the national economy at the regional level using artificial intelligence]. Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society, 47 [in Ukrainian].
4. Delone Arnault, & Catoire Paul (2021). La politique française d'innovation, Annales des Mines - Réalités industrielles, 2021/4 (November 2021), 50-53. Retrieved from: <https://www.cairn.info/revue-realites-industrielles-2021-4-page-50.htm> [in French].
5. Jorge Niosi (2018). Innovation systems, policy and management. Cambridge University Press [in English].
6. James R. Bright Papers. HBS Archives. Baker Library, Harvard Business School. Retrieved from: <https://id.lib.harvard.edu/ead/bak01147/catalog> [in English].
7. Kushniruk, V.S. (2018). Innovatsiina polityka: opornyi konspekt lektsii dlia zdobuvachiv stupenia vyshchoi osvity «mahistr» spetsialnosti 073 «Menedzhment» dennoi formy navchannia [Innovation policy: reference notes of lectures for applicants for the degree of higher education "Master" specialty 073 "Management" of full-time education]. Mykolaiv MNAU [in Ukrainian].
8. Podrez-Riapolova. I. V. (2021). Innovatsiina polityka derzhavy: suchasni tendentsii vyznachennia [Innovation policy of the state: modern trends in definition]. Zbirnyk naukovykh prats NDI PZIR NAPrN Ukrainy. Vyp. 6: Innovatsiinyi protses v umovakh hlobalnykh vyklykiv: za materialamy kruhloho stolu - Collection of Scientific Papers of the Research Institute of PSIR of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. Vol. 6: Innovation process in the context of global challenges: based on the materials of the round table]. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, 119-126 [in Ukrainian].
9. Tebenko, V.M. (2021). Ekonomika ta orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti [Economics and organization of innovation activity]. Retrieved from: <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/vmt-ptbd> [in Ukrainian].
10. Sviatoslav Zhukov, & Olesia Diuhovanets. (2014). Innovatsiina polityka na shliakhu yevrointehratsii: zavdannia i vyklyky dlia ukrainy [Innovation policy on the way to european integration: tasks and challenges for Ukraine.]. Visnyk TNEU - TNEU Bulletin, 3, 86-99 [in Ukrainian].
11. Ofitsiinyi sait Mizhnarodnoho instytutu rozvytku menedzhmentu [Official Sait of the International Institute of Management Development]. Retrieved from: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings> [in Ukrainian].

Отримано 20.07.2023